SURINAAMSCHE COURANT.

(No. 28.) DONDERDAG DEN 6den NOVEMBER. (Aõ. 1828.)

SURINAME.

SCHEEPS - TIJDINGEN.

UITGEZEILD.

De Fransche Oorlog-schoener *Momus*, Luitenant PROUX, naar *Demerarij*.

OVERLEDEN

Gedurende de maand October, aan *Paramaribo*.

Den 3den, *Niels Elkier Klint*, oud 42 jaren.

Idem, het jonggeboren kind *Hanna*, dochtertje van *Jacob Juda*.

Den 4den, *Christina Maria Cornelia Scheper*, dochtertje van *Maria Frederika Silos*, oud een jaar en 10 maanden.

Den 10den, *Isak Salomons van West*, oud 65 jaren.

Den 14den, *Frans van den Eijck*, oud circa 70 jaren.

Idem, *Berchere* van *van der Steede*, oud 34 jaren.

Den 18den, *Geertraida Alijda Sijffert*, huisvrouw van *Klaas Ringeling*, oud 29 jaren.

Den 21sten, *Andries* van *Schelling*, oud 70 jaren.

Idem, *Jacoba Magaretha Lenaar*, dochtertje van *Margaretha Johanna van Wijchel*, oud 2 jaren en circa 2 maanden.

Idem, *Semica* van den *Nieuw Star*, oud 72 jaren.

Den 22sten, *Weijer Wolphert Beeldsnijder Raven*, zoon van de Wed. *W. W. Beeldsnijder Raven*, oud 2 jaren.

Idem, *Pieter Holm*, oud 71 jaren.

Den 23sten, *Abigaël Henriques de Granada*, wed. *Selomo de la Parra*, oud 76 jaren.

Den 24sten, *Jan Willem Louisz.*, oud 68 j.

Den 25sten, *Premierre* van *Rooswijk*, oud 60 jaren.

Den 28sten, *Jean Pierre Garoute*, oud 61 j.

Idem, *Cornelia Jacoba van Machielse*, oud 60 jaren.

Den 29sten, *Willem Johannes Kornelis*, zoontje van *Petrus Philippus Spillenaar*, oud 2 jaren en 3 maanden.

Den 31sten, *Marie Pauline Thevin*, dochter van de wed. *C. F. Thevin*, oud 23 jaren.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN, *den 16den Augustus.* In ons staatsbewind heeft eene gewigtige omstandigheid plaats gehad, die thans het voorwerp der aanmerkingen en gissingen van de meesten onzer dagbladen uitmaakt. Het is de nederlegging van den post van Groot-Admiraal door 's Konings broeder, den Hertog van *Clarence*. De geruchten, welk hierover in het begin der week geloopen hadden, werden eergisteren in den *Courier* bevestigd, en gisteren behelsde dat blad verder het volgende artikel:

„Z. K. H. de Hertog *van Clarence* heeft, gelijk wij gisteren zeiden, de waardigheid van Lord Opper-Admiraal nedergelegd, en daar de verklaring der beweegredenen van Z. K. H. de kennisgeving der daadzaak niet verzeld heeft, zoo hebben bijna al de nevens ons uitkomende bladen zich toegegeven aan zoodanige speculatiën en gissingen, als best met derzelver staatkundige verbeelding overeen kwamen. Zij zijn intusschen genoeg gezind om den eersten minister te laken. Een derzelven onderstelt, dat de Hertog zijnen post heeft nedergelegd, uit verontwaardiging over het trotsche gedrag van Z. Genade en den gang van deszelfs staatkunde. Een ander dat Z. Genade jaloersch was over de populariteit van den Groot-Admiraal (de Hertog jaloersch op iemand ter wereld!) Een derde is volkomen zeker, dat de Lord Groot-Admiraal zijnen post heeft nedergelegd, omdat men kwalijk genomen had, dat hij de bevorderingen deed plaats hebben volgens verdiensten en verrigtingen (dit voorzeker moet eene onvergefelijke misdaad in de oogen van den eersten minister wezen!) Wij spreken van al deze gissingen alleen om derzelver ongerijmdheid te toonen. De ware rede is nog niet publiek bekend; maar mogelijk kan men noodig gevonden hebben, dat het hoofd der admiraliteit een kabinets-minister moest wezen, in welk geval Z. K. Hoogheid, overeenkomstig het tot heden gevolgde gebruik, het ambt niet behouden kon. Maar, wij herhalen, dat de ware reden niet bekend geworden is, en even min weet men, wie Zijner Hoogheids opvolger zijn zal, noch ook, of het voornemen is, het departement der admiraliteit te rug te brengen op denzelfden voet, waarop het voor de aanstelling van den Hertog *van Clarence* geplaatst was" (*te weten onder eenen raad van admiraliteit.*)

Eenige gissingen der andere papieren worden in dit artikel van den *Courier* niet aangeroerd. Dus beweert de *Globe*, dat er tusschen den Prins en den Hertog *van Wellington* geschillen gerezen zijn, wegens de kosten der zeetogtjes van den eerstgemelden. De *Times* beschouwt alle gissingen van dezen aard als ongepast en de meeste als ongerijmd.

Tegenwind en storm hebben de Russische vloot, bij den uitgang van het Kanaal, gedwongen, voor een groot gedeelte te rug te keeren en te Plijmouth binnen te loopen. Den 11den zijn twee liniescheppen en vier fregatten aldaar aangekomen. Men is zelfs ongerust over het lot van den Admiraal *Ricord*, die met de *Fère Champenoise* reeds den 9den van de overigen afgeraakt is, en van wien men sedert niets meer vernomen heeft. Volgens eenen correspondent van den *Courier* had de Russische scheepsmagt geen bevel om de Engelsche havens te mijden; ook gaat zij naar de Middellandsche zee niet om Admiraal *Heijden* te versterken, maar om hem af te lossen.

Te Rio is den 12den Junij onder de Duitsche troepen, ontevreden dat men hen, die als planters overgekomen waren, gedwongen had soldaten te worden, een verschrikkelijk oproer uitgeberst, hetwelk aan omtrent honderd der vreedzame inwoners het leven gekost heeft. Met hulp der andere troepen en van Engelsche en Fransche zee-soldaten, is het oproer eindelijk gestild geworden. — Men denkt dat het den vrede met Buenos-Ayres bevorderen zal.

Den 23 Augustus. Nog is er geene schikking omtrent het opperbewind der admiraliteit gemaakt, ontledigd door het afscheid, hetwelk Z. K. H. de Hertog *van Clarence* daaruit genomen heeft. De *Courier* verontwaardigd zich over het *Journal des Débats*, hetwelk dit afscheid aan staatkundige verschillen had toegeschreven, en aan de afkeuring, waarmede 's Konings broeder de tegenwoordige maatregelen van ons ministerie beschouwde. Na het Fransche artikel te hebben medegedeeld, laat de *Courier*, in zijn blad van gisteren avond, er dit op volgen: „Bijaldien het Fransche blad beter onderrigt geweest ware, zoo zou het geweten hebben, dat de resignatie van den Hertog *van Clarence* door geene staatkundige oorzaken te weeg gebragt is. Dat Z. K. H. geenen maatregel van staatkunde weerstaan had — niet vijandig was tegen eenig deel van het staatkundige stelsel, door de ministers gevolgd wordende — en dat het eene daadzaak is, dat hij zijne resignatie niet uit hoofde van eenig geschil van staatkundigen aard heeft aangeboden."

(*Amsterd. Courant.*)

FRANKRIJK.

MARSEILLE *den 16den Augustus.* De generaal *Maison* heeft de navolgende proclamatie aan zijne troepen uitgevaardigd, gedagteekend in het hoofdkwartier van Toulon den 13den Augustus: „Soldaten! In overeenstemming met zijne geallieerden, draagt uwe Koning u een grootschen en edelen last op, en wordt gijlieden geroepen, om een einde te maken aan de onderdrukking van eene beroemde natie. Deze onderneming, welke Frankrijk vereert, en welke door alle weldenkenden wordt toegejuicht, opent uliedeen eenen loopbaan, welken gij, uwe gevoelens en uwe geesdrift strekken mij daartoe ten waarborg, roemrijk zult afloopen. — Voor de eerste reize zullen onze, ditmaal bevrijdende, bannieren op de kusten van Griekenland worden ontrold. De waardigheid van de kroon en het welzijn van 't vaderland verwachten eenen nieuwen glans van ulieder daden. Vergeet nimmer, in welke omstandigheden gij moogt geraken, dat u zulke dierbare belangen zijn toevertrouwd. — Ulieden wachten ontbeeringen en vermoeijenissen; verduurt dezelve met moed. Uwe meerderen zullen u ten voorbeelde strekken."

De generaal is met den intendant en 800 man troepen op het linie-schip *Ville-de-Marseille* ingescheept. De generaal *Sebastiani* bevindt zich op het fregat *Amphitrite*; de generaal *Higonnet* op de *Iphigenie*. De generaal *Schneider*, welke de derde brigade zal aanvoeren, zal niet voor den 26sten of daaromtrent met dezelve onder zeil kunnen gaan. — Daar de generaal *Maison* niet heeft willen vertrekken, zonder eenige ruiterij, is het eskadron lansiers van het derde regiment jagers-te-paard, met geforceerde marschen, aangerukt en ingescheept. — Waar de expeditie zal ontschepen, is nog niet bekend; daar echter het eiland Sapienza, tegen over Modon, is opgegeven als het vereenigings-punt, bijaldien de vloot door slecht weder uit een mogt geraken, oordeelt men, dat het waarschijnlijker is, dat de troepen op de westkust van Morea aan wal zullen gaan, dan aan de oostzijde.

(*Haarl. Courant.*)

DUITSCHLAND.

WEENEN, *den 19den Augustus.* Uit Karlstad meldt de *Agramsche courant* het volgende ongeluk, hetwelk bij het Szluinsche grens-regement, en wel onder de Sichelburgsche kompagnie No. 12, heeft plaats gehad. In deze kompagnie zijn namenlijk door eene dolle wolvin, binnen twee dagen, twee grens-wachters, alsmede twee vrouwen, voorts 2 paarden, 10 ossen, 10 koeijen, 2 kalveren, 14 varkens en verscheiden honden aangevallen. Van de gebeten dieren zijn 2 paarden, 5 ossen, 3 koeijen en 2 varkens na korten tijd tot razernij overgegaan en gestorven, doch een grens-wachter ontving nog eene beet van een der paarden, alvorens het den geest gaf. De overige gebetene dieren werden gedood en, met alle mogelijke zorg, diep in den grond begraven. Ten gevolge der gepaste maatregelen van den bevelhebber van het Szluinsche grens-regement, is het den grens-wachter *Thomas Martick* gelukt het woedende dier, niet ver van het dorp Czerovicza, te vellen. De gebeten personen zijn alle naar het regements-hospitaal te Karlstad gebragt, alwaar zij naar behooren door geneesheeren behandeld worden. — Te Karlstad heerscht zulk eene groote droogte dat, indien er niet spoedig regen valt, alle tuinvruchten gevaar loopen

van te verdorren, dewijl zij reeds gedeeltelijk beginnen te verschroeijen.

FRANKFORT, *den 20sten Augustus.* — Over Sijra en Ancona (op welke laatste plaats een Fransch fregat het berigt gebragt moet hebben) had men den 6den dezer te Triëst de tijding, dat krachtens eene met *Ibrahim* geslotene overeenkomst, de vesting Modon op Morea door de Engelschen bezet zou worden. Zoo men den schijn gelooven mag, wedijveren thans verscheidene partijen, om het eerst de punten in bezit te nemen, welken men weet of hoopt dat *Ibrahim* ontruimen moet. De jongste verschijning van den Griekschen president voor Navarino en zijne onderhandelingen met den Egijptischen bevelhebber zouden, naar men te Triëst verzekerde, een soortgelijk doel ten behoeve der Grieksche regering gehad hebben. Nevens Graaf *Heijden* op de *Azoff* van de Epirische kust te rug gekeerd, heeft de president den 24sten Julij op Zante wederom eene zamenkomst met de admiralen gehad, waartoe de Heeren *Codrington* en *de Rignij* in allerijl van Korfu waren overgekomen. Des anderen daags na het gesprek is Graaf *Capo d'Istrais* zuidwaarts gezeild, zoo men meent om naar Poros te rug te keeren. De Britsche en de Russische ambassadeurs, Heeren *Stratford-Canning* en *de Ribeaupierre* zijn, de eerste den 30sten en de ander den 31sten Julij te Ancona aangekomen.

De berigten uit Konstantinopel blijven de jongste krijgsgebeurtenissen in Europa als gunstig voor de Porte schilderen, doch die in Azie waren, zoo men de tijdingen uit Smirna gelooven moest, veel minder voordeelig. Deze tijdingen melden namelijk, dat Generaal *Paskewits* niet alleen de vesting Kars, maar ook het nog sterker en gewigtiger Erzerum vermeesterd heeft. Een ander gerucht, hetwelk uit Smirna naar Konstantinopel overgekomen is, hield in dat de Schach van Perzie wederom den oorlog tegen Rusland verklaard zou hebben. Uit vrees voor de besmettelijke ziekten, hebben het Nederlandsche en het Fransche eskader de reede van Smirna verlaten.

Te Bucharest was, volgens brieven van 2 Augustus, de toestand der gezondheid meer geruststellend. Sedert verscheidene dagen had er zich geen geval van pestziekte geopenbaard. Op het platte land zijn de derwaarts gezondene Bojaren zeer ijverig. In elk district wordt een lazaret opgerigt, waar de besmette en verdachtte huisgezinnen, op behoorlijke wijze van elkander gescheiden, en van de vereischte hulp voorzien, in houten barakken, onder militair opzigt, geplaatst worden.

(*Amsterd. Courant.*)

IONISCHE EILANDEN.

KORFU *den 4den Augustus.* De Fransche expeditie moet in den loop der volgende maand aankomen, en, ingeval zij *Ibrahim* nog in Morea vindt, ontschepen op een punt, waar geene Egijptische troepen staan, en van waar ook de gemeenschap tusschen hen en de Turksche depots te land kan afgesneden worden, misschien in de nabijheid van Patras. De hier aanwezige Engelschen beweren, hetgeen ons zeer twijfelachtig voorkomt, dat deze expeditie slechts in denzelfden zin als de tot nog toe opgevolgde blokkade ten uitvoer zal gelegd worden, en dat zij geene vijandelijkheden ten gevolge zal hebben. Het zal dus eeniglijk van den Egijptischen veldheer afhangen, of hij de Fransche landings-armee, welke ongeveer uit 15,000 man bestaat, door weerstand tot vijandelijkheden wil noodzaken, en daardoor haar verblijf in Morea verlengen; de Fransche regering heeft beloofd, de expeditie te rug te ontbieden, zoodra het doel, waartoe zij is uitgerust, bereikt zal zijn. Naardien de Egijptische troepen, in weerwil der strenge zee-blokkade, steeds zijn gevoed geworden, en zij hunne levensmiddelen uit het binnenland wisten te bekomen, zoo hielpen alle pogingen der vereenigde eskader niet: om de bepalingen van het Londensche traktaat ten uitvoer te leggen, zoo lang men niet een middel uitdacht, waardoor de ontruiming van Morea zonder bloedvergieten bewerkstelligd wierd. Dit middel nu bestaat in de op hand zijnde expeditie, en het lijdt geenen twijfel of Griekenland zal eerlang van vreemde troepen bevrijd zijn, en dit zal te gemakkelijker wezen, doordien *Ibrahim*-Pacha, die zich meer uit vrees voor verantwoordelijkheid, dan uit eigen beweging, tot nog toe in Morea heeft gehandhaafd, van de gelegenheid zal gebruik maken, om zich met een uit de verlegenheid te redden. De Egijptische troepen moeten in de laatste tijden zeer gesmolten zijn, dewijl *Ibrahim*-Pacha, bij gelegenheid der conferentie te Navarino, weigerde om aan de admiraals te zeggen, hoevele schepen hij tot de inscheping van zijn volk noodig had, en op hunne vraag slechts antwoordde: dat zijn vader wel wist hoe vele schepen daartoe vereischt werden. Men zegt, dat de te Malta liggende Engelsche schepen bevel ontvangen hebben om naar Toulon te vertrekken, ten einde de aldaar verzamelde Fransche troepen naar Morea te helpen overvoeren.

(*Amsterd. Courant.*)

Mengelwerk.

TURKSCHE REGTSGELEERDHEID.

Deze wetenschap bij de Moslemins (Muselmans) onafscheidbaar met hunne godsdienstleer verbonden, maakt uit dien hoofde hunne voornaamste studie uit. Zoo is dan ook de Turksche Regtsgeleerdheid geheel theokratisch, en alleen door de firmans (bevelen) van de Sultans nu en dan gewijzigd of liever aangevuld.

De Turksche regtsgeleerdheid is als eigenlijke wetenschap gegrond op den *koran*, die hun goddelijk wetboek is, en op de *sunnat* (nadere overlevering) uit welke zij hunne *adat* of bijzondere wetten ontleend hebben. Het verklaren en overeenbrengen van deze tweeledige bron van wetten, die niet zelden strijdig met elkander zijn, maakt de wetenschap uit welke de Arabieren ilmoe fikhah noemen. De beoefenaars dezer wetenschap zijn de fakhieh. De zoogenaamde ulema zijn de geleerden en kundige Mahomedanen in het algemeen.

Wanneer een gewigtig vraagstuk deze regtsgeleerden in twijfel brengt, wordt in eene vergadering der oudsten de koran geraadpleegd; vinden zij hierin de oplossing niet, zoo nemen zij hunne toevlugt tot de *sunnat*, en zoo er dan nog eenige onzekerheid bestaat, maakt een *firman* van den souverein aan alle twijfeling een einde.

De koran bevat zoo wel de geestelijke als de burgerlijke wetten. De eerstgenoemde betreffen 1.) het *geloof;* en wel het geen men gelooven moet *a.*) van God; *b.*) van de engelen; *c.*) van de goddelijke boeken; *d.*) van de profeten; *e.*) van het jongste oordeel; *f.*) van de eeuwige voorbeschikking Gods; 2.) de *uiterlijke* godsdienst, te weten *a.*) zuiveringen, *b.*) gebeden, *c.*) aalmoezen, *d.*) vasten, *e.*) de bedevaart naar *Mekkah*.

De burgerlijke en lijfstraffelijke wetten zijn op den algemeenen grond der wedervergelding zamengesteld. Hierdoor ontstaan noodwendig velerlei onregtvaardigheden, alzoo die wedervergelding aan allerlei omstandigheden onderworpen, en vooral door het ingeworteld begrip van menschelijke meerderheid der Moslemins boven allen, die hunne godsdienst niet belijden, gewijzigd wordt. Nogtans zijn deze wijzigingen niet als gewettigd erkend, hiervan strekt het volgende tot bewijs:

Elf Janitsaren werden onder de regering van Sultan SELIM teregt gesteld omdat zij eenen Griekschen christen hadden omgebragt. Zij hadden dezen Griek niet ver van Konstantinopel ontmoet, en omdat hij niet van het paard steeg om hun *hormat* (eerbied) te bewijzen, hem op den grond gerukt en vermoord. Zij kwamen overeen te verklaren, dat zij alleen te [illegible] men en te gelijker tijd deze daad gepleegd hadden, alzoo men niet om een enkelen christen, elf muslemins zoude ter dood brengen. Het feit werd in deze voordragt aan den mufti ter beslissing onderworpen: Wanneer elf muslemins zonder regtmatige oorzaak eenen ongeloovigen om het leven brengen, die des sultans onderdaan is, wat zal hun gedaan worden? De mufti gaf ten antwoord: Ofschoon ook elf duizend muslemins zich derwijze vergrepen hadden, zoo zouden zij allen ter dood gebragt worden. Deze uitspraak werd vervuld, alzoo de weduwe standvastig weigerde het *zoengeld* (de geoorloofde doch niet bevolene geldboete voor manslag) aan te nemen.

Gelijk de wetgeving der muslemins theocratisch en tevens despotisch is, stralen deze beide hoofdtrekken ook overal in de staatsregering door. Dit punt zal, zoo wij ons vleijen, belangrijk genoeg zijn om in eene volgende in weinige regelen nader toegelicht te worden.

(*Arnh. Courant*)

LOGOGRIJPHEN.

I.

21 *letters, bekende gebeurtenis uit de middel eeuwen.*

15, 16, 19, 1. In den mensch.
7, 4, 8, 14, 11, 5, 13, 12, 6, 20. Aan elk vaartuig.
10, 17, 9. Een waterplas.
18, 3, 2, 21. Alle redelijke wezens opgelegd.

II.

13 *letters, een Werktuig.*

5, 10, 3, 4. Is scherp van smaak.
8, 6. Een onvriendelijk bevel.
9, 7, 1, 2, 13. Een haven.
12, 11. Eene maat.

III.

22 *letters, eene belangrijke gebeurtenis uit de geschiedenis der oude Israëliten:*

2, 16, 5. Een visch.
3, 12, 9. Eene vrucht.
1, 21, 18. Viervoetig dier.
17, 6, 20. Geestelijke waardigheid.
15, 8, 22, 10, 11. Waterdier.
13, 19, 4, 14, 7. Scheepswoord.

IV.

Een beroemd Zeeheld, uit 18 *letters:*

9, 18, 2, 11, 16. Een visch.
1, 5, 10, 8. Een vogel.
12, 7, 13, 3, 6. Een manlijk teeken.
14, 15, 17. Een edel dier.
4. Een klinker.

Gedrukt te PARAMARIBO *ter Drukkerij van* J. J. ENGELBRECHT.